

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby

AUTORSKÁ KNIHA

(experiment - koncept - kniha jako artefakt - současný knižní projekt)

Bakalářská práce

Autor práce: Jana Svobodová
Studijní obor: Grafická tvorba – multimédia
Studijní program: B 7507 Specializace v pedagogice
Vedoucí práce: MgA. Petr Hůza

Zadání bakalářské práce

Autor:	Jana Svobodová
Studium:	P14P0541
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Grafická tvorba - multimédia
Název bakalářské práce:	Autorská kniha - experiment - koncept - kniha jako artefakt - současný knižní projekt
Název bakalářské práce AJ:	Author's book - experiment - concept - book as an artifact - the current book project

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Tématem mojí bakalářské práce je Autorská kniha - experiment - koncept - kniha jako artefakt - současný knižní projekt. Obsahuje 2 části, teoretickou a praktickou. Teoretická část s zabývá historií a tvorbou autorských knih, seznámení s hlavními představiteli i současnými tvůrci. V samotném procesu tvoření se budu zabývat grafickými technikami, digitálním tiskem, materiály apod. Praktická část obsahuje dokumentaci tvorby autorské knihy, práci s vybranými materiály a počítačovou grafikou. Hlavním sdělením autorské knihy bude přenášení mých pocitů aj. za pomoci různých materiálů, digitálního tisku a jiných médií.

BAUER, Alois. Grafika kniha pro každého. 1. vydání Olomouc: Rubico, 1990, 247 s, ISBN 80-85839-34 2 BOHATCOVÁ, Mirjam a kolektiv. Česká kniha v proměnách staletí. 1. vydání. Praha: Panorama, 1990, 622 s. ISBN: 80-7038-131-0 CASTLEMAN, Riva. A century of Artists Books. New York: Museum of Modern Art, 1994. 263 s. ISBN: 978-08-707-0152-8 HADLAČ, Jiří. Výtvarné proměny knihy. Brno: Moravská galerie, 1993. 46 s. ISBN 80-7027-021-7 KREJČA, Aleš. Techniky grafického umění. Vydání 2. v Praze: Avestinum, 1994, S11. ISBN 80-71 51-638-8 PISTORIUS, Vladimír. Jak se dělá kniha. 1. vyd. Praha: Paseka, 2003. 256 s. ISBN: 80-7185516-2 AMBROSE, Gavin; HARRIS, Paul. Grafický design - Formát. 1. vydání Brno: Computer Press a.s., 2011. 176 s. ISBN: 978-80-251-2966-1 AMBROSE, Gavin; HARRIS, Paul. Grafický design - Tisk a dokončovací práce. 1. vydání Brno: Computer press, a.s., 2011. 176 s. ISBN: 978-80-251-2968-5.

Garantující pracoviště: Katedra výtvarné kultury a textilní tvorby,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: MgA. Petr Hůza

Oponent: doc. Jaroslava Severová, ak. mal.

Datum zadání závěrečné práce: 5.10.2016

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího práce MgA. Petra Hůzy a uvedla jsem všechny využití prameny a literaturu.“

V Hradci Králové dne: .....

.....

podpis

Poděkování

Děkuji tímto především vedoucímu mé bakalářské práce MgA. Petru Hůzovi za ochotu, cenné rady, připomínky a čas, který mi věnoval při tvorbě bakalářské práce. Dále děkuji svému příteli, rodině a kamarádům za podporu nejen při vzniku této práce.

Anotace

SVOBODOVÁ, Jana. *Autorská kniha - experiment - koncept - kniha jako artefakt - současný knižní projekt*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2017. 52 s. Bakalářská práce.

Tématem mé bakalářské práce je *Autorská kniha - experiment - koncept - kniha jako artefakt - současný knižní projekt*. Obsahuje dvě části, a to teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá historií a tvorbou autorských knih a knih obecně, seznámení s hlavními představiteli i současnými tvůrci, grafické techniky. Vzhledem k obsahu a náplni mé práce se zaměřím i na psychologii emocí a zároveň do této části vepíši své pocity a stavy, které mi pomohli v tvorbě. V samotném procesu tvoření se budu zabývat grafickými technikami, digitálním tiskem, materiály apod. Praktická část obsahuje dokumentaci tvorby autorské knihy, práci s vybranými materiály a počítačovou grafikou. Hlavním sdělením autorské knihy bude přenášení mých pocitů aj. za pomoci různých materiálů, digitálního tisku a jiných médií.

Klíčová slova: autorská kniha, pocity, psychologie pocitů, grafická tvorba, minimalismus

Annotation

SVOBODOVÁ, Jana. *Author's book - experiment - concept - book as an artifact - the current book project*. Hradec Králové: Faculty of education, University of Hradec Králové, 2017. 52 pp. Bachelor Degree Thesis.

Theme of my Bachelor degree thesis is *Author's book - experiment - concept - book as an artifact - the current book project*. It contains two parts and it's theoretical and practical part. Theoretical part deals with history and creation of author's book, introduction with the leaders and contemporary artists, graphic techniques and basics of typography. Because of content I'll focus on psychology of emotions and feelings and I'll write about my emotions and feelings, which help me in my creation. In process of creation I'll deal with graphic and digital techniques, digital prints, materials and so on. Practical part it contains of documentation of my creation author's book, graphic design and materials what I used. The main message of my author's book will be transferring my emotions with assistance different type of materials, digital print and other media.

Keywords: author's book, emotions, psychology of feelings, graphic creation, minimalism

Seznam odborných termínů a zkratk

Layout – zdomácnělý název pro grafické rozvržení tiskové, nebo elektronické stránky nebo jiné plochy

Typografie – Umělecko-technický obor, který se zabývá tiskovým písmem.

3D – trojrozměrný obraz, svět, který lze popsat třemi rozměry

Tiráž – odborný pojem v polygrafii, věcně uspořádané povinné údaje nakladatele, vydavatele či tiskárny, týkající se důležitých údajů o publikaci.

Obsah

ÚVOD.....	9
1 STRUČNÁ HISTORIE KNIHY	11
1.1 VZNIK A FORMA PSANÉ KNIHY	11
1.2 PRÁCE ILUMINÁTORŮ, KNIHVAZAČŮ A PÍSAŘŮ	12
1.3 KNIHTISK A JEHO VLIV NA TVORBU KNIH	13
1.4 KNIHA VE 21. STOLETÍ	14
2 AUTORSKÁ KNIHA.....	15
2.1 CO JE TO AUTORSKÁ KNIHA?	15
2.2 60. LÉTA – NOVÝ PŘÍSTUP KE KNIZE	16
2.3 SOUČASNÁ TVORBA AUTORSKÝCH KNIH	17
2.4 UMĚLCI ZABÝVAJÍCÍ SE AUTORSKOU KNIHOU	20
3 GRAFIKA	27
3.1 CO JE TO GRAFIKA?	27
3.2 DĚLENÍ GRAFIKY	27
3.3 MÉ OBLÍBENÉ PŮVODNÍ GRAFICKÉ TECHNIKY	27
3.4 ROZDĚLENÍ TECHNIK ORIGINÁLNÍ A TISKOVÉ	29
3.5 PROGRAMY PRO TVORBU DIGITÁLNÍ GRAFIKY	29
4 POCITY	32
4.1 PSYCHOLOGIE POCITŮ	32
4.2 ŠTĚSTÍ, SMUTEK, STRACH A ODVAHA	33
4.3 SYMBOLIKA BAREV	35
5 PRAKTICKÁ ČÁST – REALIZACE AUTORSKÉ KNIHY.....	37
5.1 VOLBA TÉMATU A INSPIRACE	37
5.2 KONCEPT.....	39
5.3 PROCES TVORBY AUTORSKÉ KNIHY	40
5.4 PLAKÁTY	42
ZÁVĚR	44
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	45
SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ.....	46
SEZNAM OBRÁZKŮ	47
SEZNAM PŘÍLOH.....	47

Úvod

Vždy jsem měla ráda tvoření, malování a kreslení a na střední škole jsem se poprvé setkala s počítačovou grafikou. Zaujala mě natolik, že jsem chtěla pokračovat se vzděláním v tomto oboru. Vzhledem k létům, které jsem věnovala uměleckým činnostem a grafické tvorbě, jsem si jednoho dne na střední škole řekla, že vlastně nic jiného už v životě dělat nechci a že ten vložený čas a nápady, které jsem neustále vytvářela, přeci nemohu jen tak zahodit. Představa práce v kavárně nebo za kasou v obchodě mě děsí i vzhledem k tomu, že jsem si těmito profesemi prošla. Řekla jsem si: „Přeci nestrávím 60 % svého života v práci, kde jen přežívám ze dne na den a nebaví mě. Musím dělat něco kreativního“. Z těchto důvodů jsem moc vděčná za to, jak jsem se rozhodla a že jsem teď tam kde jsem.

Nejvíce kreativním tématem bakalářské práce se mi jeví právě autorská kniha. Můžete tvořit s několika programy, studovat nové věci v literatuře, chytit se zajímavého tématu a zpracovat ho tak, jak ho vidíte vy sami. Mě osobně baví upravovat fotografie a sdělovat skrze ně své pocity nebo náladu, proto jsem se rozhodla udělat autorskou knihu na téma pocity. Budu se odrážet od svých pocitů, ale zároveň se snažím hledat i nějaké informace z psychologických knih a zahrnu do zkoumání i symboliku barev. Už nějakou dobu se zajímám o úpravu fotografií v kombinaci s prolínáním pozadí, úpravou kontrastů a tvořením určité nálady. Tvořila jsem tak už jednu knihu o svých nočních můrách, kde jsem se snažila zachytit nejděsivější sny, které se mi kdy zdály a pamatuji si je jako kdyby se mi zdály dnes. Nejradyji pracuji v černobílé kombinaci barev, ale jelikož budu v této práci tvořit i pozitivní pocity, budu muset využít i jinou škálu barev.

V podobném stylu knihy a tématu budu tvořit praktickou část bakalářské práce. Jediná změna je, že fotografie nakonec nahradí jednoduchá grafika, protože se mi zde jevila jako skvělá volba k minimalismu. Budu tvořit dvě autorské knihy na téma Šťěstí a smutek; Odvaha a strach. Občas mi dělá problém dosáhnout minimalistického díla a snažím se do něj vkládat příliš mnoho informací. Toho se pokusím v mé práci vyvarovat a budu se snažit zachovat čistotu grafiky.

Cílem mé teoretické práce je obecně popsat znaky a historii knihy od počátků po současnost, vznik a význam autorské knihy, představitele autorských knih, grafickou tvorbu a reprodukci děl, nejen moderními grafickými technologiemi, a zlehka se dotknout i psychologie emocí a barev, které mají s mojí autorskou knihou mnoho společného.

1 Stručná historie knihy

1.1 Vznik a forma psané knihy

Vynález písma patří k nejpřevratnějším a nejtrvalejším vymoženostem v dějinách lidské kultury. Knihy vlastně tvoří páteř dějin kultury. Vznik písma nám umožňuje souhrnnou rekonstrukci minulosti. Dnes už umí číst a psát téměř každý, ale dříve tomu tak nebylo. Tyto činnosti uměli pouze vysoce kvalifikovaní a specializovaní lidé, kteří tvořili knihy pro užší okruh zájemců, a skrze ně se vědomosti dostávaly do širšího okruhu tím, že jim knihy byly hlasitě předčítány (Bohatcová a kol., 1990).

Co se týče šifrování a luštění starých písem, bylo to velice náročné a k řešení písem se často musí připojit několik disciplín v měřítku obecném i domácím českém. Bohužel se dochovalo pouze torzo materiálu, které bylo původně mnohem rozsáhlejší a čím hlouběji jdeme do minulosti, tím menší procento je dochované. Disciplíny zabývající se luštěním písma se nazývají paleografie a kodikologie (Bohatcová a kol., 1990).

V našem civilizačním a kulturním okruhu je základním písemným útvarem kodex, středověká rukopisná kniha, z latinského slova „codex“ což znamenalo kmen stromu, přeneseně pak dřevěné destičky vylité voskem. Na takto připravené destičky se psalo a daly se skládat na sebe. Postupem času se tento termín přenesl na složky pergamenu a díly papyru. Nejstarší záznamy literárních kodexů jsou známy z doby Ciceronovy (106–43 před naším letopočtem) a Senekovy (4 před naším letopočtem až 65 našeho letopočtu). Kodex měl i své předchůdce, vypalované či na slunci sušené tabulky, do kterých se písmo vyrývalo a papyrové svitky na které se psalo inkoustem (Bohatcová a kol., 1990).

Jak čas plynul měnila se technika a výroba papyrů a vniká tak papyrusový rotulus. Aby se lépe skladovaly, rolovaly se pomocí dřevěných tyčí. Na sklonku starověku byl rotulus potlačen kodexem, který byl z počátku také tvořen z papyru. Nejstarší dochovaný kodex je z pergamenu a pochází ze 4. století. Papyrus se přestal vyrábět a dále se používal jen pergamen vzhledem k jeho výdržnosti a praktičnosti. Před počátkem středověku se můžeme setkat s pergamenovými

svitky, kde můžeme najít literaturu středověkého básnictví. S těmito svitky se můžeme setkat v Německu i v Čechách. Kodex se opět začal používat ve středověku a můžeme se s ním setkávat hluboko do novověku (Bohatcová a kol., 1990).

1.2 Práce iluminátorů, knihvazačů a písařů

První knihkupectví jsou známa v Řecku v 2. polovině 5. století. „*Knihy vznikaly v jejich režii tak, že byly diktovány současně většímu počtu vzdělaných otroků, takže najednou mohlo vzniknout i několik desítek opisů jednoho textu*“ (Bohatcová a kol., 1990 s.18).

Ke vzniku knihy neodmyslitelně patří práce středověkého písaře. „*Než se vypracoval ke kaligrafickému projevu, který by byl hoděn realizace, musil projít dlouhodobým učením, často spojeným i se školením v dalších střediscích písařského umění.*“ (Bohatcová a kol., 1990 s.22) Práce písařů nebyla jen o psaní knih, někteří z nich byli pověřeni i psaním důležitých listin a úředních spisů. Většina učenců si osvojila pouze znalost čtení a písaři byli ceněni, protože jich nebylo mnoho. V průběhu 13. a na počátku 14. století končí písařská hegemonie církve (Bohatcová a kol., 1990).

Už antika znala poznatek, že to, co nazíráme, utkvívá v naší paměti lépe než to, co pouze slyšíme. Ve středověku tuto vědomost navíc s oceněním výchovné a poučné funkce převzali a dotvářely se nové tradice a základy tvorby ilustrované knihy. Při zavedení pergamenového kodexu se naskytly výhodné podmínky pro rozvinutí obrazového doprovodu. Knižní malířství tak konečně mohlo jít bok po boku se staršími obory, jako jsou mozaiky, nástěnné malby atp. (Bohatcová a kol., 1990).

Přesouváme se k poslednímu důležitému povolání při tvorbě knih. Jsou to tvůrci vazeb knih - knihvazači. Většina z nich zůstávala v anonymitě. Nacházeli se ve velkých centrech měst, protože zde pro ně bylo dostatek práce i přesto že jsou tak specializovaní řemeslníci. Jejich potencionální zákazníci byli církevní instituce, univerzity, učitelé, v malé míře světský občané, šlechta

a měšťanstvo. Termín „knihař“ byl tehdy pro ostatní znám jako obchodník s knihami, který mohl také knihy vázat. (Bohatcová a kol., 1990).

1.3 Knihtisk a jeho vliv na tvorbu knih

S vynálezem knihtisku vstupujeme do stop společenského pokroku, který se nutně promítl v každé další lidské činnosti. Gutenbergův vynález měl různé předchůdce. Ve 4. století Číňané přišli na techniku razidel ze dřeva, od 11. století tiskli své pojmové znaky jednotlivě znak po znaku a od 13. století se místo ze dřeva začala tvořit kovová razidla, která vydržela delší dobu. Tato razidla byla otiskována ručně a podobné techniky používali i v Koreji. Zda měl Gutenberg povědomí o orientálním způsobu tisku, nejsou žádné doklady. (Bohatcová a kol., 1990).

Krátce před vynálezem knihtisku byly zhotovovány drobné knížky sružením jednotlivých listů vytištěných technikou dřevořezu. Těmto knihám se říká blokové knihy a jsou dnes velice vzácné. Výrobou blokových knih se zabýval v první polovině 15. století Laurens Janszoon de Coster z Haarlemu. U nás je jediná bloková kniha biblia pauperum z let 1450-1460 a můžete ji najít ve státní vědecké knihovně v Brně (Bohatcová a kol., 1990).

Vynález knihtisku předcházelo také užívání kovových kolků k výzdobě knižních vazeb. V první polovině 15. století se poprvé používalo kolků s nápisem. Velkou podobnost také můžeme zpozorovat při zkoumání knihařského a vinařského lisu, jenž byl hodně používán v Gutenbergově okolí rodiště. Genialita Gutenbergova vynálezu spočívá ve spojení různorodých postupů. Nejdůležitější částí jsou pohyblivé litery, konstrukce licího strojku, vytvoření liteřiny, speciální tiskové barvy a tiskařský lis. Tisklo se na pergamen a jelikož byl vzácný, tiskly se pouze výjimečné exempláře (Bohatcová a kol., 1990).

Zrod knihtisku se datuje do roku 1440, ale za nejstarší dochovaný Gutenbergův tisk se považuje odpustkový list o 31 řádcích. Tisk z roku 1455 vytištěn v roce 1454. Mnoho lidí mělo tisíce názorů. Vedle obdivu nad dokonalostí techniky se Gutenberg setkával i s kritikou. Knihtisk se začal rozšiřovat z Německa do Itálie, Francie, Anglie, Švýcarska atp. Podle nejnovějších

výkladů bylo do konce 15. století vytištěno asi 27 000 tisků, a to ve více než 260 místech Evropy (Bohatcová a kol., 1990).

1.4 Kniha ve 21. století

V dnešní době se můžeme setkat s různými podobami knih a různými žánry. Titul knihy se dnes vybírá hlavně podle čtenářů a podle toho co je momentálně v kurzu. Nakladatelství tedy zvolí knihy, které mají jistější budoucí úspěch, aby měli dostatek financí pro celou redakci. Zde vzniká surové umělecké dílo, které projde několika revizemi, a po dlouhých sezeních se některé části vyjmou a přeskupí se do požadované formy. Po lehkých úpravách v textu, které zajistí korektor nebo redaktor, se kniha posílá knižnímu úpravci. Jeho práce spočívá v návrhu podoby svazku. Jelikož v jeho práci ho neplatí za čtení knih, musí vytvořit obálku po přečtení anotace. Formát a materiály už stanovil nakladatel, proto se knižní úpravce alespoň snaží o pěkný vizuální styl knihy (knižní obal), který jak víme – prodává.

Fenoménem dnešní doby jsou elektronické podoby knih. Jejich výhodou je především jejich skladnost a transport. Pro čtení elektronických knih potřebujeme elektronické čtecí zařízení, např. čtečku, tablet, notebook nebo mobilní aplikace, které už dnes sebou na cesty vozí každý, a proto se místo v kufru nebo batohu do školy nijak nemění. I přesto, že většina dotazovaných jedinců v anketě: zda je lepší kniha v ruce, nebo elektronická podoba knih, odpověděla většina populace způsobem, že nic nenahradí obyčejnou knihu. Dnes to vypadá právě naopak, elektronické knihy lámou rekordy ve stahování. Pravdivé a doložené informace našťastí zůstávají v tištěných knihách, a proto pro práci s informacemi raději volím tento typ knihy.

2 Autorská kniha

2.1 Co je to autorská kniha?

Autorská kniha vznikala na konci 19. století a v 2. polovině 20. let autorská kniha prochází velkými změnami. Její vrcholné období přichází v 60. letech. Autorská kniha je svébytné umělecké médium, které stále posouvá své limity. Autorská kniha je kniha v její formálně krajní poloze. Podle kurátorky výstavy Evropské autorské knihy Lucie Vlčkové se v dnešní době nijak zvlášť tvorba autorské knihy neposouvá. Česká republika stále čerpá z historie knihy a drží si odstup od nových médií, čerpá z období 60. let, kdy byli na scéně Milan Knižák, Jiří Kocman a Miloš Šejn, o kterých si povíme později. Pracuje se hodně s texturami, kdy kniha tvoří jakési umělecko-sochařské médium, haptické knihy a pracuje se především s přírodními materiály. Můžeme se také setkat s typografickými knihami s poezií, takové knihy mají také blízko k autorské knize (Český rozhlas, 2012).

Vždy když jsem někomu vyprávěla o mé bakalářské práci a sdělila jsem jim, že budu tvořit autorskou knihu, koukali se na mě nechápavými pohledy. Vysvětlovala jsem jim význam tohoto spojení tak, že autorská kniha je autorovo vyjádření určitého tématu za pomoci vytvoření knihy, autorské grafické úpravy knihy, papírové úpravě nebo lze pojmout knihu pouze typograficky. Je na autorovi, jak se knihy ujme a jaký význam bude nést. Některé autorské knihy můžeme považovat za umělecké dílo. Skrze autorskou knihu může autor sdělovat myšlenky, které nelze předat slovy nebo knihou může myšlenky dotvářet a téma je skrze ni lépe pochopitelné.

Autorská kniha může mít mnoho podob. Nejčastější je kniha s textem a ilustracemi nebo nějakou jinou grafickou úpravou (fotografie, volné grafiky, grafiky). Existují i autorské knihy, které zcela postrádají text a snaží se myšlenku a smysl knihy oznámit obrazovým způsobem. Dále známe autorské knihy, které nemají žádný specifický obsah, ale jsou tvořeny ze speciálních materiálů nebo mají speciální tvar a tím je to autorský knižní objekt. Obsah knih je různorodý. Pokud budeme pracovat s textem, může mít stejný účel jako kniha v knihkupectví. Může nás pobavit, informovat, vyprávět příběh a inspirovat. S takovou knihou se můžete setkat na výstavách grafických škol, nebo jiných výtvarných autorů, kteří mají rádi grafickou tvorbu, nebo ruční práci.

Tyto knihy jsou většinou velice originální a vyrábí se v malém nákladu. Originalita se uplatňuje i v tvorbě obálky a vazby knihy. Z důvodu nízkých nákladů, si autor může dovolit speciální ruční vazbu knížky a volí kvalitní materiály, které by při vysokých nákladech nebylo možné vyrobit. Knížky je možné nechat svázat u kniháře nebo ji sváže sám autor za předpokladu, že je v tomto oboru zručný.

Můžeme se setkat s knihami, které mají digitální podobu a mohou být reprodukovány v neomezeném nákladu, nebo s knihou, která je tvořena např. linorytem, nebo jinou původní grafickou technikou a každá grafika musí být tištěna zvlášť ručně a tím je to náročnější. Tyto ručně vyráběné knihy jsou dnes vidět už jen zřídka a nové technologie nám dovolují grafiky skenovat a vkládat je do grafických programů a tím nám ušetří spoustu práce. Pokud budete i přes tato úskalí stále chtít tvořit knihu v ruce, není to žádný problém a spíše tím ohromíte.

O autorské knihy se většinou zajímají lidé, kteří se nějakým způsobem zaobírají výtvarným uměním. Slouží nám k listování, čtení, vnímání rozličných materiálů, poučení a předání poznatků, které si autor prožíval. Autor předává osobní zkušenosti a osobitý přístup k tématu jiným způsobem, než jsme zvyklí.

2.2 60. léta – nový přístup ke knize

Přesně definovat vývoj autorské knihy není snadné, protože přesahuje do mnoha dalších uměleckých směrů. Termín „livre d'artiste” – “artist' book” se poprvé objevuje v 60. letech. Díky hnutí Fluxus, pop-artu, nového realismu, minimalismu a konceptuálního umění vzniká autorská kniha. Ze začátku si kniha držela svou formu a poukazuje na konceptuální podstatu knihy. Obsah knih zastává funkci nosiče informací, ale začaly se přidávat doplňkové ilustrace a iluminace, které už lze považovat za knihy autorské. Takovéto knihy musí splňovat určitá kritéria. Umělci se začínají odprošťovat od tradiční formy a vznikají svévolně nové směry, které ovlivňují i zrod nových knih a nových témat. Kromě informační funkce se objevují funkce konceptuální, to jsou funkce, ve kterých se můžeme zamýšlet nad konceptem. Nově se přemýšlí i nad stránkou zpracování knihy, různé vazby knih, hry s typografií a grafickými dovednostmi. Ve většině

případů je autorská kniha dílem jedince. Začínají se používat rozličné materiály. Kromě papíru se používá dřevo, kov, kámen, textil nebo sklo.

„Autorská kniha jako intermediální druh výtvarného umění vychází z odkazu surrealismu, dadaismu, minimalistického umění a pop-artu. V porovnání s bibliofilii je autorská kniha uměleckým dílem v komplexní rovině, rovnocenným s ostatními uměleckými obory. Zatímco na vzniku bibliofilské knihy se zpravidla podílí několik profesních specialistů a výsledek pak spíše reprezentuje výtvar špičkového uměleckého řemesla, je autorská kniha naopak ve většině případů dílem jednoho umělce. Existuje v jediném nebo i ve stovkách exemplářů, a kromě papírů používá i jiné materiály, jako například kámen, kov, dřevo, textil nebo sklo“ (Renotiére, 2009, s. 89-90).

2.3 Současná tvorba autorských knih

V současné době se místo různých grafických technik spíše umělci specializují na novodobější grafické techniky. Hlavně digitální grafika a digitální tisk jsou v této době velice populární. Výhodou je rychlost a rozličnost programů. Během chvíle můžete vytvořit grafiku a nezašpiníte si ani ruce. Navíc s pomocí počítače jsme schopni tvořit dosud nevídané věci a neustále je zdokonalovat. *„svoboda, kterou nyní jako výtvarníci zažíváme, protože vše je dostupné a povolené, je jednoznačně pozitivní a ozdravná, neboť odpadají veškeré dřívější limity včetně technologických. Konečně máme možnost klást vedle sebe středověkou grafiku a současně plakátové písmo, čínský dřevořez a český novinový typ. Ale každý nárůst svobody zvětšuje prostor pro špatně mířené střely. Spojování nesourodyých složek končí buď novou kvalitou, nebo do očí bijícím diletanstvím. Nic mezi tím. To je nejhlavnější důvod, proč se vyplatí mít představu o dějinách našeho oboru.“* (Pecina, 2012, str.134)

Nejvíce oblíbenou technikou je dnes kombinace písma a ilustrace. Ilustrovat knihu můžeme několika způsoby. Můžeme náročně tvořit ilustrace pomocí klasických grafických technik, nebo zvolit modernější technologie a tvořit fotografie, kreslené ilustrace, které se skenují do počítače a následně se upravují, nebo tvořit volné grafiky. Můžeme spojit i některé staré a moderní techniky a vytvořit pak ilustraci kombinovanou technikou, nebo pracovat jen s moderními technikami, které lze také skvěle kombinovat. Zajímavé jsou i 3D obrazy, které lze vytvořit

v určitých grafických programech. Lidé, kteří produkují 3D objekty a umí vytvořit i nereálné krajiny, objekty, postavy atp., jsou v dnešní době velmi ceněny. K těmto neobvyklým i obvyklým ilustracím jsou přiřazovány texty, které buď nesou cenné informace k ilustracím nebo ilustrace jen text doprovází.

„Moderní designerské postupy mají k dispozici množství nástrojů, pomocí nichž lze vytvářet tištěné materiály schopné efektivně předávat informace. Pro odlišení jednotlivých návrhů a předávání informací je velmi důležitý layout, typografie, barvy a obrázky. V jejich stínu zůstává často podceňovaný a nedostatečně používaný nástroj, jímž je formát neboli samotná fyzická reprezentace dokumentu.“ (Ambrose, Harris, 2011, str. 5)

V nynější době se můžeme setkat s autorskými knihami, které mají různé vazby. Obecně známe různé typy vazeb např.: harmoniková, japonská, kroužková, vějířovitá, knižní lepená vazba, vazba na skobičku a vazba kanadská. Autoři neustále tvoří a vymýšlí nové vazby, ale tyto vazby jsou uváděny v mnoha publikacích a už jsou osvědčené. Autorské knihy svým způsobem nemusí mít takovou vazbu, můžeme vytvořit schránku, do které budeme papíry zasouvat, nebo knihu pojmout jako plakát. Realizace už je na vás a pokud si vše dobře obhájíte, můžete oslnit. Autorské knihy často také vynikají, co se týče kvalitních papírů a materiálů. Známé jsou například novinové, žlutavé antik, bezdřevý ofsetový, dřevitý, karton, papír pro umělecké tisky, natíraný, chromový, hrubý, šedá strojní lepenka a aksamitový. Skvělé je si uvědomovat, že čím kvalitnější papír a tisk zvolíme, tím můžeme očekávat delší životnost. Proto jsou často obálky tvořeny z kartonů a tvrdších papírů, aby chránily jemnější papíry, které jsou uvnitř. (Ambrose, Harris, 2011)

Další forma knihy, se kterou se můžeme v moderní době setkat je kniha jako objekt nebo socha. Jelikož nositelem informací nemusí být jen text, setkáváme se s takovými knihami, které se nám své sdělení snaží přenést skrze celek. Tvoří se knihy, které nesou podstatu sdělení pomocí objektu, vnějšku knihy. Tvoří je jako sochařské dílo, hrají si s objemem a nezajímá je text, ilustrace atp. co v obyčejných knihách ostatní hledají.

„Tisková brožura *RED* pro Levi's. Každá módní sezona má jedinečný motiv, který je třeba zachytit v designu propagační publikace k oděvům. Tématem tiskové brožury *RED* bylo sklo. Studio *the kitchen* použilo osekané stránky, které rozbily fotografie Tima Bret-Daye do střípků. Vznikl tak unikátní design, který je v souladu s tématem kolekce.“ (Ambrose, Harris, 2011, str. 40)

Obr. č. 1: Tisková brožura *RED* pro Levi's

Zdroj: fotografie z knihy *Formát*, Ambrose, Harris

Jak už jsem zmiňovala v odstavci, Co je to autorská kniha, proběhla u nás v roce 2012 soutěž Evropská autorská kniha, kde kurátoři a jiní umělci zjišťovali vývoj autorské knihy a zároveň ocenili nejlepší autorské knihy, které se přihlásí. Přihlásili se nejen čeští tvůrci, ale zúčastnili se i autoři ze zahraničí. V roce 2012 nejlepší česká autorská kniha Julie Kačerovské měla tuto sochařskou formu. Kniha nese název *Krajina papíru* a už z názvu můžeme poznat, že kniha tvoří krajinu. Autorka díla uvedla, že díky technickým limitům, by její dílo před několika málo lety nemohlo vzniknout (Czechdesign, 2012).

Obr. č. 2: Autorská kniha – *Krajina papíru*, Julie Kačerovská

www.czechdesign.cz/files/evropskaautorskaknihaartistsbooksontour-0.jpg

Toto téma nese i výstava Autorská kniha v Muzeu umění Olomouc. Nabízí nám rozsáhlou sbírku „Kniha 20. století“, která byla založena v roce 1994. Vystavují se zde fenomén knihy, kdy autorská kniha představuje svébytné, autonomní umělecké dílo, kterým může být i socha nebo obraz. Nastává otázka, zdali o těchto dílech můžeme dále vypovídat jako o knize. Takové knihy nepatří do knihoven, ale do expozic či depozitářů muzeí a díla nespádají do kategorie „užité umění“, ale do kategorie „volné umění“. (MUO, 2016)

2.4 Umělci zabývající se autorskou knihou

Začnu nejprve autory, které jsem našla na webové stránce Muzea umění v Olomouci. Josef Čapek se narodil v roce 1887 v Hronově nedaleko mého současného bydliště a zemřel v Německu roku 1945. Josef Čapek měl moc rád knihy a považoval je jako předmět každodenní potřeby. Pro jeho velkou oblibu v linorytu byla tato technika také použita v jeho knižních ilustracích. Jeho vřelý vztah k přírodě se projevoval na jeho tvorbě, kde vyrýval květiny, stromy, ptáky a jiná zvířata. Také se ve svých dílech věnoval obyčejným lidem, lidovému řemeslu a folklóru. Hlavním znakem jeho tvorby jsou zkratky obličejů pomocí jednodušších tvarů, kterých se snažil dosáhnout a tvořil velice zjednodušené linoryty. Ilustroval knihy svému bratovi Karlovi, Apollinairemu Guillame a stovky knižních obálek pro přední nakladatele své doby.

Nejcennější jsou ilustrace k básni *Pásmo* z knihy *Alkoholy* (1912). Toto dílo přeložil do češtiny jeho bratr Karel Čapek a v roce 1919 bylo dílo vydáno i s výtvarným doprovodem Josefa. Báseň ovlivnila spoustu českých i zahraničních spisovatelů v čele s Vítězslavem Nezvalem a Jiřím Wolkerem. (Bartošová, MUO, 2016)

Karel Teige je dalším představitelem, který tvořil autorské knihy. Narodil se v roce 1900 a zemřel v roce 1951 v Praze. Byl českým levicově smýšlejícím teoretikem umění, kritikem, výtvarným umělcem, publicistou, který zasáhl do téměř všech uměleckých odvětví. Formou poetismu ovlivnil český surrealismus. Teigeho značně ovlivnila vlna v českém knižním umění, kdy byla funkcionalisticky orientovaná knižní úprava, konstruktivistická typografie a nově pojaté knihy v poválečném Rusku. Jeho hlavním znakem v oblasti úpravy knih je experiment s typografií. Na obálce knihy *Abeceda* od Vítězslava Nezvala, používá Teige nově typofoto. Tuto novou techniku typografické koláže používá i na dalších obálkách knih s cílem vyjádřit obsah knihy, protože obálka je plakátem knihy. Po celý svůj život se věnoval typografii a upravil množství knih a příležitostných tiskovin pro tehdejší přední nakladatelství (Bartošová, MUO, 2016).

Milan Knižák se narodil 19. 4. 1940 v Plzni. Tento umělec je vynikajícím malířem, sochařem, designerem a multimediálním umělcem. Je rektorem Akademie výtvarných umění v Praze, ředitelem Národní galerie také v Praze a můžete o něm slyšet jako o řediteli mezinárodního hnutí Fluxus. Aktivně se projevoval hlavně v 60. letech. V letech 1952-1985 tvořil *Knihu dokumentů* a k tvorbě použil rozličné, netradiční materiály jako beton, sklo, papír, plátno, dřevo, umělou hmotu a akryl. Toto unikátní dílo můžete vidět v Muzeu umění Olomouc. Náplní knihy jsou záznamy jeho aktivit v rozmezí třiceti let. Tvorba z 50. let představuje Knižáka jako mladíka s plamennou výzvou po autentickém životě vzpírajícího se bolševickému světu se šedým betonovým omezením a stereotypům společnosti. Potom v 80. letech se jeho tvorba značně uklidnila, odlehčuje se a srší radostí a humorem. Beton a střepy tvoří obal knihy, který je kontrastem barevného hřbetu z textilního materiálu. Desítky dobových dokumentů zachycují průřez soustředěné autorské práce a tím, jak je obsah obklíčen betonovými deskami jen utvrzuje uvěznění za života v socialismu. V době vzniku díla ho silně zasáhlo napětí a nejistota doby (Gina Renotiére, MUO, 2016).

Obr. č. 3: Autorská kniha – *Kniha dokumentů*, Milan Knižák

<http://www.muo.cz/sbirky/knihy--41/knizak-milan--270/#>

Dalibor Chatrný se narodil v roce 1925 v Brně a zemřel v roce 2012 v Rajhradu u Brna. Byl českým výtvarným umělcem, malířem, grafikem, a hlavně konceptuálním umělcem, který byl celý život spjatý s městem Brnem. Tvořil především grafiky a klasické kresby, ale na konci 50. let se jeho tvorba transformovala a začal experimentovat s novými materiály, formami a postupy. Experimentoval s výtvarným ztvárněním literárních textů, výtvarnými úpravami fotografií a jiných médií. Jeho autorské knihy jsou *Bílá kniha*, *Pálená kniha*, která je tvořena z papíru, barvy, popelu a kazety z černého kartonu. Pokud byste tuto knihu dostali do rukou mohli byste se bát, že se vám v ruce promění v popel. Tento unikátní exemplář můžete opět vidět v Muzeu umění v Olomouci.

Jiří Hynek Kocman je umělec, který se především zajímá o tvorbu v oblasti knihy a papíru. Vede ateliér papír a kniha na Brněnském FaVU VUT (1998-2011). Počátky Kocmanova zájmu o umění spadají do poloviny 60. let. Začal se zajímat o grafiku a kresbu a v roce 1970 vzniká dílo *My aktivity*. „*Většina těchto aktivit je soustředěna na oblast komunikace, přičemž stěžejní je při ní vytvoření individuálního vztahu mezi autorem a adresátem, vztahu uskutečňovaného*

prostřednictvím Kocmanových prací, které někdy ani nemají charakter a priori uměleckého artefaktu, ale jsou pouhým oznámením, zprávou.

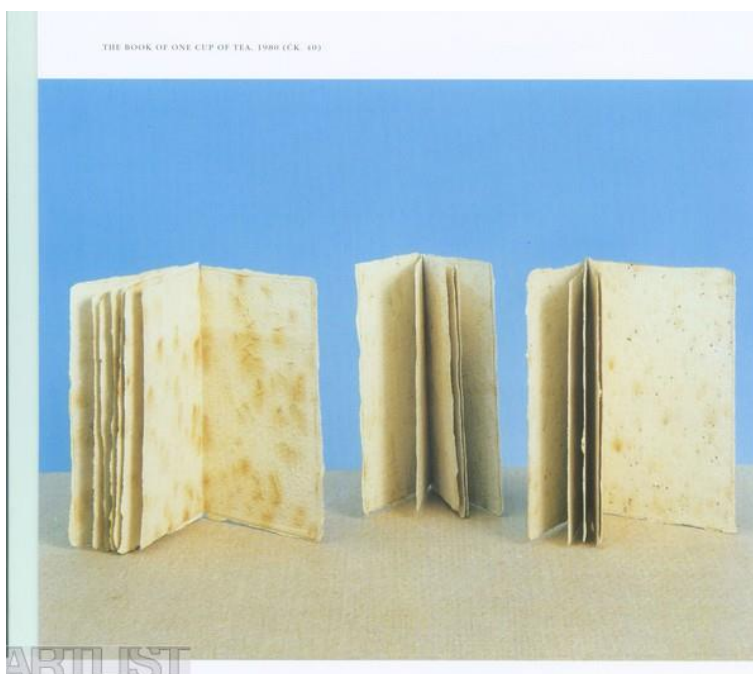
Podstatným znakem dalších je skutečnost, že odkazují k určité akci, po které zůstává oznámení z jejího průběhu, nebo druh často velmi subtilní dokumentace. Do tohoto okruhu spadají například Touch-Activity 1970–1973“ (Artlist, J. H. Kocman, 2015).

Kocmanův zájem o autorskou knihu se datuje do roku 1970. Jeho knihy jsou chromatografické (do prázdného bloku aplikuje různé barvy) nebo preparované (řeže do nich). Později začíná studovat odbornou papírenskou literaturu a shrnuje vše důležité ve strojopisné brožuře *O papíře* (1976). Vztah ke knize získal z učení u pana Jindřicha Svobody, u kterého se učil knihvazačství a poté u Tomáše Vyskočila v oboru restaurování knihy a papíru. Knihy pro J. H. Kocmana nejsou jen nositelem informací, ale jsou sami o sobě obsahem a poselstvím. Autorovi knihy a papíry v sobě mají jakousi magii „fyzického vyzarování“, která v sobě nese myšlenku konceptuální tvorby, ve smyslu přednosti umělecké myšlenky před jeho fyzickou realizací. U Kocmana se setkáváme se sensibilitou mezi konceptem a realizací (Artlist, 2015).

Nejpočetnější sérií jsou takzvané paper-re-making books. Jedná se o nepřeložitelnou hříčku anglických slov (paper make = tvorba papírů, remake = přetvořit). Základem jsou různě potištěné papíry, které autor dále využívá pro tvorbu. Jiným případem je Kniha jednoho šálku čaje, kdy je do množství papíroviny vpouštěn šálek čaje i s čajovými lístky. Dále kniha 17 friends vznikla tak, že požádal svých 17 přátel, aby mu zaslali 500 gramů papíru dle jejich libosti a následně z nich Kocman recyklací utvořil jednotlivé grafické dvojlisty a vznikla tím autorská kniha jako týmová práce. „Pro některé z jeho autorských knih je charakteristická práce s redukcí a parafrází. Za všechny zmiňme například Interpretace Havrana E. A. Poea z let 1982–90. V jedné z nich redukuje 18 strof původní básně, z nichž každá obsahovala refrén *Nothingmore, Evermore, resp. Nevermore* v knihu-objekt, kde 18 šedočerných listů autorského ručního papíru odpovídá 18 strofám původní básně. Knihu pokrývá vrstvená, nebroušená, někdy však mírně poškozená semišová kůže, přičemž v několika desítkách variant se celokožené zavěšované vazby proměnily v měkké obalové vazby s roztrepenými okraji, ke kterým se jakoby sama od sebe nabízela zoomorfni představa havraních křídel“ (Artlist, J. H. Kocman, 2015).

Obr. č. 4: Autorská kniha – *From Tea to Blue Book*, Jiří Hynek Kocman
<http://www.artlist.cz/dila/from-tea-to-blue-book-112049/>

Obr. č. 5: Autorská kniha – *Books of One Cup of Tea*, Jiří Hynek Kocman
<http://www.artlist.cz/dila/books-of-one-cup-of-tea-112059/>

Obr. č. 6: Autorská kniha – Chromatographic Books, Jiří Hynek Kocman

<http://www.artlist.cz/dila/chromatographic-books-112057/>

Miloš Šejn je český umělec, který se zajímá o multimédia jako jsou autorské knihy, video performance, poezie a pořádá workshopy a performance. V současnosti učí obor multimédia a souvislostem mezi přírodou a uměním jako přirozeným potřebám myslí na Akademii výtvarných umění v Praze. Jeho hlavním tématem je jeho komunikace s krajinou a s přírodou. Jeho zájem o přírodu projevuje už od raného dětství. Už od 60. let dokumentoval fotografiemi, skicami a sbírkami své okolí. Jeho dílo by nikdy nezískalo svoji jedinečnost, povahu a hloubku, kdyby ji nepozoroval tak intenzivně do hloubky a dlouho, vlastně celoživotně. Od konce šedesátých let se Miloš Šejn snažil přetransformovat své představy a záznamy do hmatatelné podoby, která by byla uměleckou formou. Jeho hlavními tělovými aktivitami bylo bloudění, chození, rituály či meditace často v roklích nebo jeskyních. Zaznamenává subjektivní pocity z krajiny a míst, kde stráví několik dní. Při takovém zkoumání pociťoval určité stavy, které se snažil zachytit. Sám přiznává, že se nerad vrací ke starým věcem, a proto mu doma leží stovky nesestříhaných videozáznamů, poznámek ve skicacích a rozpracovaných projektů. Rád tvoří nové věci a nejraději by zachytil vše. Mnohokrát se o to pokoušel, ale nepovedlo se. Fascinující je také

jeho nastudování rozličných oborů jako například ornitologie, meteorologie, přírodovědná a encyklopedická literatura, kresby fauny a flóry, fotografické studie mnoha živočichů a rostlin, fotografie astronomických jevů. Za jeho autorské knihy můžeme považovat i deníky, kam si psal své záznamy o tom, co v přírodě dělal a jaký den to udělal. Jeho zvláštní přístup k přírodě se odvíjí i od jeho zvláštních příběhů o tom, že když vkročíte do krajiny, už jen dotyk či otření vytvoří záznam v přírodě a díky dotykům můžeme s přírodou komunikovat. (Kesner, 2010)

Abychom nesetrvávali pouze u tuzemských autorů, zapojila jsem do této kapitoly i Andyho Warhola. Tento autor je slovenského původu, ale žil celý svůj život v USA. I když jsme se o něm učili ve škole hlavně jako o tiskaři, grafikovi a hlavním představiteli uměleckého hnutí pop artu, vytvořil ze svých tisků také autorskou knihu, která se jmenuje Brillo a vznikla v roce 1988. Kniha je plná originálních sítotisků. Andyho tvorbou byly převážně sítotisky, na kterých se opakovaly řady vyobrazených spotřebních produktů (plechovky od Campbellovy polévky, láhve od Coca Coly) nebo celebrit (Marilyn Monroe, Elvis Presley). Název knihy Brillo se také objevuje v jeho tvorbě a je to prací prášek (Renotiére, MUO, 2016).

3 Grafika

3.1 Co je to grafika?

Pojem grafika, který je odvozen z řeckého slova „grafein“, znamená psát nebo kreslit. Můžeme si pod tím představit linie, plochy a body. Význam slova je přetváření umělcovy kresby řemeslným zpracováním do určitého materiálu, s cílem vyhotovení otisku. Tudíž autor posléze může rozmnožovat své kresby a výtvary. Prvotní pokusy o grafiku se považovali jako doplnění malířství a byla na něm závislá. Díky několika velkým umělcům dnes můžeme grafiku považovat za kategorii v umění. Každá grafika má určitý náklad a musí být signována a očíslována, proto se nejedná o kopii, ale o originál (Krejča, 1994).

3.2 Dělení grafiky

Grafiku můžeme dělit do čtyř základních kategorií, často se setkáváme s rozličnými názory, ale můžeme ji rozdělit podle oborů na grafiku volnou, užitou, reprodukční a dekorativní. Toto rozlišení se však začalo hlavně užívat až v moderní době. Volná grafika je grafikou, která je zcela duševním majetkem svého tvůrce. Umělec tvoří z vlastní ideje, volné představy a provedení. Takové grafiky jsou nejhodnotnější, protože je tvoří sám autor bez jakéhokoliv narušení. Užitá grafika slouží k praktickým účelům. Můžeme sem zařadit ex-libris, pozvánky, novoročenky, plakáty, svatební oznámení, knižní obaly atp. Původ těchto grafik pramení už z dob, kdy se uplatňovaly původní grafické techniky, proto je musíme dělit do dvou kategorií: grafické techniky a digitální tisky (tisky z tiskárny). Reprodukční grafika je grafikou dle cizí předlohy. Tato grafika nebyla dříve uznávána a byla méně hodnotná. Tento názor již není zastáván od vynálezu fotografie se radikálně změnil. Vžitý název dekorativní grafika je vlastně nesprávný. Dnes se používá pojem ilustrace a jedná se o díla, která byla součástí knižního díla a doprovázela text. Patří sem například veduty (pohled na město), výjevy ze života, květiny, zvířata (wikipedie, grafika, 2016).

3.3 Mé oblíbené původní grafické techniky

Mezi mé oblíbené grafické techniky patří čárový lept a linoryt. Čárový lept jsem si poprvé vyzkoušela na vysoké škole a hned mě zaujal. Tvořila jsem z něj sérii ilustrací ke knize *Proměna*

od Frantze Kafky. Tato technika spočívá v leptání kovové destičky. Jako první si destičku opravíme pomocí smirkových papírů a opilujeme fasety matrice (hrany kovové destičky). Destičku si omyjeme a zbavíme ji mastnoty. Naneseme na ni pevný kryt, který se skládá z grafického asfaltu, včelího vosku a mastixu. Po nanesení krytu štětcem, musíme nechat několik hodin zaschnout. Po zaschnutí si zakryjeme zadní stranu destičky pomocí izolepy nebo jiného materiálu, který nám pomůže ochránit zadní stranu desky proti kyselině. Po zakrytí můžeme začít vyrývat motivy pomocí nástroje na suchou jehlu. Přítlak jehlou volte jen jemný, protože zde se zatím nejedná o tvorbu tenčích a silnějších čar. Po vykreslení všech čar ponoříme desku do kyseliny. K leptání používáme kyselinu dusičnou ředěnou s vodou v poměru 1:7 nebo 1:10. Při leptání používejte ochranné brýle na oči a plášť. Pro podpoření leptání můžeme použít pírkó pro odhánění bublinek z míst, které se leptají. Leptáme přibližně minutu, podle funkčnosti kyseliny a podle počtu leptání. Doporučuji leptat minimálně třikrát. Po prvním vyleptání si destičku řádně opláchneme vodou, abychom vyplavili všechnu kyselinu a otřeme destičku do sucha. Pevným krytem za pomoci štětce budeme nanášet tenkou vrstvu krytu na místa, která už nebudeme chtít dále leptat. To znamená, že místa, která teď budeme zakrývat budou světlejší. Tento postup opakujte, dokud nebudete spokojeni s výsledkem. (wikipedie, lept, 2015)

Čárový lept tiskneme na čtvrtku o gramáži 250–300 g/m², která se dobře nasákne vodou. Vodu na něj nanášíme pomocí houbičky, nebo savého hadříku. Před použitím papíru, setřeme přebytečnou vodu novinami. Na destičku si naneseme pomocí hadříku tiskařkou barvu určenou na hlubotisk. Vtíráme ji krouživými pohyby do všech stran, aby nám ulpěla ve všech částech kresby. Poté vezměte gázu a zkuste docílit stínování, které si představujete. Pak už stačí jen destičku dobře umístit a na ní položit papír, projet tiskařským strojem a zdokonalovat každý výtisk.

Druhou nejoblíbenější grafikou je pro mě linoryt. Má značně jednodušší proces tvorby. Musíte si pořídit lino, které nijak nemění svůj tvar. Nejlepší jsou starší lina, protože ty dnešní jsou syntetická a při tlaku v lisu se roztahují, a proto na otisku vznikají šmouhy a nepřesnosti, kterých se snažíme vyvarovat. Postup je velice jednoduchý a to, že si na lino přeneseme motiv, který budeme následně vyrývat. Můžeme na překreslení použít černé fixy, aby se nám motiv později při vyrývání dobře četl. Plochy, které budete chtít černé, se nevyrývají a vyrýváme

plochy, které zůstanou po tištění bílé. Grafiku vyrýváme pomocí grafických rydel. Rydla mají různou velikost a tvar, pro možnost vybrání více či méně hmoty z lina.

Po vyrytí se můžeme rovnou přesunout k tisknutí. Papír si teď nebudeme nijak namáčet, na rozdíl od předchozího postupu můžeme rovnou natírat lino tiskařskou barvou za pomoci válečku. Nános barvy nesmí lepit, pokud máte barvy mnoho, musíme ji ubrat. Při tištění zajistíme ideální přitlak, tak aby se papír akorát dotýkal desky a netvořil hluboký reliéf. Tyto tisky se považují za nepovedené. Každý výtisk po zaschnutí nezapomeňte očíslovat a signovat.

3.4 Rozdělení technik originální a tiskové

Grafické techniky můžeme rozdělit do několika skupin podle rozličných kritérií: Podle materiálu, z něhož je tvořena tisková forma – tisk z kamene, ze dřeva, z kovu, z gumy apod. Podle způsobu zpracování tiskové formy na techniky mechanické, chemické a fotochemické. Avšak nejpoužívanější je rozdělení podle způsobu tisku neboli podle toho, jak jsou na tiskové formě umístěny tiskové elementy. Zda jsou vyvýšeny nebo naopak vyhloubeny. Zda jsou v jedné ploše s ostatními netisknucími místy nebo vyhloubeny nebo jsou na ploše nějaké průchody? Z tohoto hlediska dělíme grafické postupy do čtyř skupin: Tisk z výšky, tisk z hloubky, tisk z plochy a tisk skrze síto neboli sítotisk (Krejča, 1994).

3.5 Programy pro tvorbu digitální grafiky

Grafice se věnuji už 7 let, a i přesto se člověk dozvídá stále nové informace v této oblasti. Proto je dobré si zvolit oblast působení, protože není možné se naučit o všech grafických programech a o všech grafických oborech které známe, tak jak bychom chtěli. V poslední době, vzhledem k tomu, že jsem si hledala práci, jsem narážela na inzeráty, které pro mě byly nepochopitelné. Někteří zaměstnavatelé hledali pozici pro jednoho člověka, který měl v popisu práce minimálně další 3 pozice, a ještě k tomu za malé finanční ohodnocení. Občas mi dochází, že velká většina populace si neuvědomuje, že pokud chce mít ve výstupu kvalitní objekt, či knihu, musí počítat s tím, že najme kvalitní pracovníky na určité pozice, tak aby se každý mohl

věnovat své práci zodpovědně a v plné podobě, tak jak to umí nejlépe. Doufám, že se jednou Česká republika stane republikou, kde se tvoří kvalitní obsah s kvalitním grafickým výstupem.

Předchozí text byl jen lehce ilustrovanou problematikou, že ani já nemám přehled o všem a mám jen svůj zorný bod působení. Věnuji se především práci v Adobe Photoshop, Adobe Illustrator a závěrečný výstup formátuji v Adobe InDesign. Věřím, že v těchto programech už se dokáží pohybovat na vysoké úrovni, ale i přes to se neustále dozvídám o nových funkcích programů. Je to i tím, že Adobe se snaží neustále zdokonalovat své programy a grafikům tak stále pomáhají rozvíjet své dovednosti. Pokusím se vám vysvětlit, k čemu daný program používám a co se v něm dá vytvořit. V těchto programech tvořím také svou praktickou část bakalářské práce.

Jako první bych začala svým nejoblíbenějším programem, a to je Adobe Photoshop. Tady se dají tvořit volnější věci, upravují se zde fotografie a může se zde i malovat. Nejčastěji v něm pracuji a tvořím především volnější grafiku. Ráda v něm upravuji fotografie. Můžete zde retušovat, měnit pozadí a barvy, upravovat živost, světlost fotek atp. Tvořím zde také mnohé pozadí k plakátům a volnou grafiku, to znamená například hodně rozmazávání a tvoření přechodů barev. V posledním roce jsem se dokonce učila kreslit a malovat v Photoshopu pomocí grafického tabletu. Překvapilo mě, jak snadné je něco v něm vytvořit, protože jsem vždy hodně malovala na plátna obyčejnými akrylovými barvami a všechno to míchání barev, chystání místa na stole apod. v Photoshopu není a ušetří vám to spoustu drahocenného času.

Jako druhý program nejčastěji používám Adobe Illustrator. V něm můžete především tvořit vektorové objekty, které lze volně zvětšovat, takže se hodí především na tvorbu logotypů, ikonek a jiných podobných komponentů, kde při zvětšování nechcete přijít o svá data. Já zde tvořím převážně loga a občas vytvořím vektorový objekt, který pak přenesu do Photoshopu a dále na něm mohu pracovat.

Posledním ze tří programů je Adobe InDesign. Lze ho využít na finální úpravy před tiskem, úpravu stránek časopisů a tvorbu katalogů. Zde se dávají dohromady všechny komponenty, které jste si vytvořily nebo upravily v předchozích dvou programech. Následně v InDesignu lze

přípravit projekt k tisku, tak že vám dokáže automaticky vygenerovat ořezávací značky a jiné značky pro výstup a tisk.

Existuje mnoho naučných publikací o digitální grafice, ať už se jedná o knihy, které vám pomohou orientovat se a učit se v grafických programech, nebo pomohou s všeobecnou úpravou fotografií a existují i knihy, které vám pomohou s teorií barev, kompozicí, typografií, výstupem a tiskem. Určitě je dobré mít všeobecný přehled a zkušenosti z oboru. Můžeme do něj zahrnout kresbu a malbu. Tento záběr nám umožňuje vytvářet kvalitní skicy, nemusíte se ničeho bát a nic vás pak nezaskočí. Digitální grafiku nemůžeme tvořit jen v počítači, musíme začít skicami a pozorováním okolí. Co je dobré si nastudovat? Především figurální kresbu, krajinu a různá zátiší, jednoduše jednou za čas procvičit ruku a něco málo si naskicovat. Uvidíte, že časem se dostaví pozitivní výsledky.

„Nic se však nezměnilo na tom, že dostupnost nových technologií, rozvoj pracovních metod a kvality digitálního zobrazení samy o sobě nezaručují kvalitu grafického řešení. Historie výtvarného umění a grafického designu dostatečně dokládá, že kompoziční prvky a pravidla existují a platí nezávisle na tvůrčí technice nebo výtvarném médiu. Digitální zpracování obrazu se nebývale rozšířilo, vydobylo si pevnou pozici na trhu a digitální výroky pronikly i do výstavních síní. Znalost základních grafických a výtvarných pravidel se stává o to důležitější, o co důmyslnější a originálnější obrazy a grafiky soutěží o stále vzácnější chvíle pozornosti ze strany veřejnosti“ (Hashimoto, 2010, s. 15).

4 Pocity

4.1 Psychologie pocitů

Ke studiu a pochopení pocitů a vlivu emocí na člověka jsem použila knihu o psychologii a nejužitečnější pro mě je kapitola psychologie emocí. Velice mě zaujalo, že je několik teorií o tom, jak se tělo chová při zažívání různých emočních stavů. Naše emoce určují pozitivní a negativní hodnoty života. Podstatou emocí je hodnocení podnětů a situací. Při emocionální reakci nezáleží přímo na události, ale záleží na tom, jak daná osoba danou událost vyhodnotí. Z toho plyne, že pocity jsou hodně subjektivní záležitostmi. Naše emoce ovlivňují i hodnoty, na které jsme od života zvyklí. Vzhledem k hodnocení emocí je dokázáno, že se člověk nejprve pozastaví nad tím, zda je to pro něho primární nebo sekundární událost a až poté bere v potaz své city. Známe několik druhů a podmínek pro vznik emocí. Obecně se vnější podmínky vzniku emocí označují jako emociogenní situace. Některé pocity mohou v určité skupině osob vyvolat řetězovou reakci, jsou to především stavy nadšení a strachu. Určité stresové situace mají negativní vliv na naše zdraví, např. úzkost je doprovázena úzkým setnutím vnitřních orgánů, a to může vézt ke špatné funkci nervového systému. (Nakonečný, 1998). *„Emoce signalizují subjektivní význam podnětu či situace, a to ve smyslu pozitivním (dobré) i negativním (zlé). Dobré i zlé se ovšem mnohonásobně konkretizuje, např. jako prakticky prospěšné, smyslové či duchovně příjemné, resp. Ohrožující, nebezpečné, sociálně nepříjemné apod.“* (Nakonečný, 1998, s. 423).

Dalším vlivem na naše pocity jsou události všedního dne. Určitě jste zaregistrovali pocit po zhlédnutí televizních novin. Neustálá násilí, které nám jsou každý den předhazována jako na běžícím páse nejsou dobrá pro naši psychiku a duševní zdraví. Do této oblasti můžeme zahrnout spoustu událostí jako např. dopravní situace, smrt, vztahy, problémy v rodině, neúspěch, mezilidské problémy, úspěchy, přátelské vztahy, úcta, respekt, setkání a pochvaly. Je dokázáno, že většina lidí se s ostatními cítí více šťastní, a když jsou sami, cítí se více smutní. Nejspíše posledním vlivem, který si tu rozebereme, bude vliv velkých událostí. Tato emociogenní situace se stává jen párkrát za život a jsou to například tyto události: narození dítěte, svatba, nástup do zaměstnání, profesní úspěchy, ale také povodně a jiné živelné katastrofy. Velký vliv na naše

pocity má také naše celková životní spokojenost. Protože spokojený člověk je ve svém životě určitě více šťastný než člověk, který je nespokojený. (Nakonečný, 1998). „*Lze říci, že celkové emoční ladění člověka ovlivňuje řada různých činitelů od zdravotního stavu a sociálního zázemí, bytových poměrů až po životní perspektivy, majetkové poměry a další. Třemi nejdůležitějšími životními tématy ovlivňujícími toto ladění jsou podle rozšířeného mínění psychologů láska, manželství (rodina) a zaměstnání*“ (Nakonečný, 1998, s. 434). Existuje ještě spousta druhů a teorií emoční psychologie, ale má práce není jen o této kapitole, a proto se budeme muset posunout dál.

Chtěla bych poukázat na fakt, že jsem si zvolila složité téma a jelikož se nijak zvlášť psychologii nevěnuji, chtěla bych se alespoň pokusit o zaznamenání pocitů nebo chcete-li emocí pomocí minimalistické grafiky a kombinací barev, protože jak jistě víte, i barvy mohou ovlivňovat naši náladu. Věřím, že pokud bychom chtěli v této práci pokračovat dál, postupně bychom se zdokonalovali a tématu se věnovali v širším kruhu, bohužel bakalářská práce není tak obsáhlá, a proto se zaměříme jen na určité čtyři pocity a ty si rozebereme.

4.2 Štěstí, smutek, strach a odvaha

Štěstí je nahodilý pocit, z dobře a rozumně vedeného života. Štěstí hledáme u příjemných nových i stálých vztahů, úspěchů, v rodině, v přírodě, v jídle, ve víře. Téměř všude, ale nebylo by štěstí bez smutku. Člověk si štěstí uvědomí ve chvílích, kdy je vše tak jak má být a k tomu jsou bohužel potřeba i chvíle, kdy vše v pořádku není. Štěstí se nedá najít, nebo koupit, musí přijít samo. Velká masa lidí v moderní době touží po štěstí. Představují si ho jako něco, co by měli dostat zvenčí a propadají hráčské vášni, kde si snaží štěstí vynutit. Proto se můžeme setkat s citací „*Štěstí je odměna těch, kdo žádnou nehledali.*“ – Émile Chartier (1911). Dle mého názoru můžeme jít štěstí naproti tím, že se budeme snažit zdokonalovat v tom co uznáme sami za vhodné. To už záleží na každém z nás. Existují vědecké studie, kde bylo zjištěno, že štěstí je z poloviny vrozené. Štěstí někteří jedinci vidí ve hmotných věcech, nebo alespoň doufají, že jim přinesou štěstí a úspěch. Říkají se jim talismany (wikipedie, štěstí, 2016).

Smutek je další z emocí, stav nálady, který je opakem radosti. Vzniká reakcí na událost, která se nás nepříznivě dotýká, jako například ztráta blízkých osob nebo cenné věci (neznamená to, že musí být drahá, mnohdy mají levné věci vyšší citovou hodnotu, než drahé), nedosažení cíle, ztráta naděje, křivda atp. Úmrtí blízké osoby některé z nás může natolik zasáhnout, že se smutek vystupňuje v žal (smutek nejvyšší hodnoty). Pokud se nedokážeme s žalem smířit, můžeme propadnout depresím (chorobnému smutku), s těmi už bychom měli navštívit odborníka. Jaký může mít smutek vliv na naše tělo? Může ovlivnit chuť k jídlu, kvalitu spánku, tělo „volá o pomoc“. Jedním z projevů smutku je ronění slz, tedy pláč (wikipedie, smutek, 2016).

„Ve stavu hluboké deprese subjekt ztrácí zájem o vnější svět, a tak se mění i jeho významy obsažené ve věcech a událostech vnějšího světa“ (Nakonečný, 1998, s. 423).

Odvaha, statečnost, nebojácnost či hrdinství, s tímto pocitem či ctností se ztotožňují asi nejméně z vybraných čtyř pocitů. Nikdy jsem nebyla moc odvážná, ale v dětství, když jsem neměla ještě moc rozumu, jsem pár odvážných věcí uskutečnila. Odvaha je pocit, který vám zajišťuje pevnost v obtížích, dává nám sílu překonat strach a v určitých fázích dochází až na možnost přijít o svůj život pro dobro ostatních nebo pro spravedlivou věc. Existuje morální i fyzická statečnost (wikipedie, odvaha, 2016).

Strach je emoce, vznikající jako reakce na hrozící nebezpečí. Způsobuje chvění, vyblednutí, bušení srdce, zrychlené dýchání a někdy i husí kůže. Jde o normální tělesnou reakci na skutečné nebezpečí nebo ohrožení. Tělo se připravuje na útěk, boj, nebo nehybnost. Pokud ani jeden z těchto stavů protivníka nezastraší, může nastat stav agrese. Strach dělíme na atavistický, který je vrozený, tj. přírodní jevy, střet se zvířím, strach ze tmy a naučený, tj. strach ze stárání, ze ztráty práce, osamělosti atp. Strach může mít různé stupně intenzity. Obava je méně intenzivní strach, lze ji lehce překonat. Nejhorším stupněm je děs, hrůza a zděšení. Tento velmi vážný stav může vystupňovat až k afektu, tj. velmi prudká emoční reakce, při které dochází ke snížení sebeovládání. (wikipedie, strach, 2015).

4.3 Symbolika barev

Vzhledem k tomu, že symbolika barev bude hrát velkou roli v mé praktické části bakalářské práce, jsem se rozhodla o ní něco málo napsat i sem. Budu používat jednoduché geometrické tvary v různých barvách tak, aby v ostatních vyvolávala určitý pocit. Vybrala jsem si několik barev, které vám teď popíši a vysvětlím jejich symboliku.

Barvu samu o sobě můžeme chápat mnoha způsoby. Někdo chápe barvu jako fyzik, který vidí barvy v různých vlnových délkách. Někdo zase jako odrazový zrakový vjem v oku, který se v mozku zaznamená jako barva zelená, červená a žlutá. To je náš případ. Je to barevný vjem, který vzniká v našem mozku a její funkci ovlivňuje světlo, elektromagnetické záření a je uvedena do činnosti fyzikálním podnětem. Bude nás také zajímat psychologie zkoumající vznik a odezvu vjemu v našem mozku a chování. Myslím si totiž, že barvy mohou mít velký vliv na pocity člověka a toto téma je součástí mé praktické části práce.

„Vnímání barev je komplexní proces podmíněný vůlí. Mozek třídí pocity i podněty, vybírá z nich, uspořádává je a sestavuje v celky. Tak je spojuje do neuvědomělého obrazu okolního světa, který lidská psychika obdaří určitým obsahem, citově se na něm podílí. Způsob používání a výklad vjemu je těžko postihnutelný. Je však možné poukázat na některé faktory a výsledky jejich vlivů“ (Brožek, 2009, s. 7).

K tomu abychom barvy viděli tak jak je vidíme musíme zapojit i mozkovou koncentraci, protože už se vám určitě také stalo, že když koukáte do mrtvého bodu, okolí je rozmazané a není jasné, co přesně tam je. Z toho plyne, že bez soustředění bychom neviděli. Výklad barev je novější záležitostí a z historie se moc poznatků nedozvíme. Jsou to spíše teoretické a společenské dohady. Důležitou roli při výkladu barev mají asociace, synestézie a vazby na předmětnou skutečnost jako je například barevnost květin, moře, živočichů a člověka. Asociace je činnost, při které si spojujeme určité věci atp., které nám připomínají jiné a zapojujeme do procesu i naše představy. Člověk se často setkává s barvami, které v něm vyvolávají vzpomínky či jiné

představy. Tyto subjektivní názory ovlivňují výklad barev každého jedince a na každého působí barva jinak. Někdo si může červenou barvu představit jako růži, planý mák, ale i oheň nebo krev. Subjektivní symboliku můžeme hledat v expresionismu, kdy se umělci snažili ve svých obrazech zdůraznit pocity pomocí barev např. zelená nebo fialová tvář. Asociace můžou ovlivňovat i teplotu barev. Hlavním důkazem je fakt, že studené barvy můžeme spojovat s barvou vody a ledu, naopak teplé barvy se sluncem a ohněm. V mé praktické části se budu převážně zabývat subjektivní symbolikou barev. Inspirovala jsem se obecnou symbolikou barev, ale nakonec jsem si z nich vybrala podle osobních pocitů z určitých barev.

Tendence vykládat barvy a připisovat jim různé významy je pochopitelná pro silný obraz barvy v lidské psychice. Ještě před tím, než se barvy začaly pojmenovávat a rozlišovat, dokázal člověk barvu prožívat a cítit. Jako skvělý příklad vám sem uvedu tento příběh z historie: *„Jeden průmyslník prý pozval společnost na večeři. Příchozí byli přivítáni příjemnou vůní z kuchyně a těšili se na hostinu. Když si veselá společnost zasedla ke stolu s nádherně připravenými jídly, zapnul domácí pán červené osvětlení. Maso na talířích se rázem jevílo jak syrové, špenát se jevil jako černý a brambory byly svítivě červené. Všichni žasli, ale vtom se červené osvětlení změnilo na modré. Pečeně se jevila jako připálená, brambory jako shnilé. Hosti ztratili všechnu chuť k jídlu. Potom následovalo žluté osvětlení. Červené víno dostalo vzhled tmavého oleje, lidé vypadali jako mrtvoly. Některé citlivější dámy rychle opustily místnost. Nikdo nemohl jíst, i když všichni přítomní věděli, že to byly změny osvětlení, které vyvolaly tyto nepříjemné pocity. Až když opět svítilo bílé světlo, objevila se u stolů dobrá nálada (Itten)“ (Brožek, 2009, s. 10)*

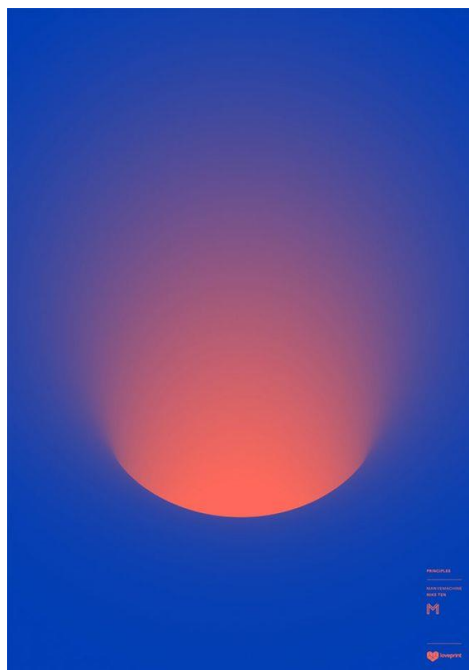
5 Praktická část – realizace autorské knihy

5.1 Volba tématu a inspirace

Mou inspirací ke zvolení tématu mé bakalářské práce byly mé předešlé práce a zkušenosti. Autorskou knihu jsem už tvořila několikrát a velice mě zaujala tvorba těchto knížek. Navíc jsem moc ráda za to, že mohu svou práci konzultovat právě s panem učitelem Hůzou, protože umí dobře poradit a troufnu si říci, že mě ještě nezklamal, a to mě učí celou dobu, co jsem na škole v Hradci Králové.

Osobně se raději orientuji ve volných tématech a grafických pracích. To přesně splňuje autorská kniha. Toto téma jsme ve škole hodně probírali a velice mě zaujalo. I když jsem ze začátku měla určitou představu o tom, jakou knihu chci vytvořit, jsem ráda, že nakonec tvořím trochu něco jiného a myslím si, že toto téma je mi hodně blízké a můžu do něj vložit i kousek sebe, a to je pro mě v mých pracích velmi důležité. Mám ráda projekty, kde si připravujete všechna data v počítači a následně s nimi pracujete v ruce a jsou z nich hmotné věci. Autorská kniha mi umožňuje ukázat mé přednosti v grafické tvorbě a její tvorba mě naplňuje. Navíc mi vyhovuje fakt, že taková kniha nemá skoro žádná pravidla a mohu se soustředit na to co v projektu chci udělat sama a nikdo mě nenutí to udělat právě tak. Je to velice individuální. Někomu se může toto téma zdát moc volné, ale mně to takto vyhovuje.

Tématem bakalářské práce, jak jistě už víte je autorská kniha a není to ledajaká kniha, je to kniha o pocitech. Pocity sdílíme každý s každým. K něčemu máme kladný vztah a k něčemu zase záporný. Vztah můžeme mít s živými bytostmi, jako jsou zvířata a lidé nebo s hmotnými, neživými věcmi, to jsou například různé dary od přátel a rodiny, fotografie, plyšové hračky, domov, talismany atp. Když už jsem si zvolila téma, o které v mé knize půjde, nastudovala jsem si některé autory a grafiky, kteří se zajímají o tvorbu grafických knih nebo volné digitální grafiky. Tomuto nastudování se říká rešerše. V tomto procesu hledání jsem narazila na zajímavou grafiku od týmu ManvsMachine - projekt *Ten*. Tato grafika mě zaujala svou barevností a jednoduchostí a jelikož mám vždy chuť vytvořit minimalistické dílo, šla jsem do toho. Na internetu jsem se dále snažila hledat autory, kteří tvoří něco podobného, ale nenašla jsem nic dalšího, co by stálo za zmínku. Snad jen pár grafik, které vám ukážu v obrazové dokumentaci níže.

obr. č. 7: plakát z projektu Ten

<https://cz.pinterest.com/pin/335447872232705626/>

Obr. č. 8: Inspirační zdroj

<https://cz.pinterest.com/pin/335447872232705605/>

Obr. č. 9: Miklós Szüts diary

<https://cz.pinterest.com/pin/335447872232704869/>

Téma, které jsem si zvolila, není zrovna obvyklé, a proto jsem nenašla podobné autorské knihy. Je to pro mě výzva a doufám, že se vám moje práce bude líbit. Navíc nemám ráda, když někdo cokoliv kopíruje, a proto jsem možná i ráda za nedostatek verbální inspirace a spíše se soustředím sama na sebe. Mé myšlenky a zkušenosti, které průběžně sbírám už od střední školy se mi hodí pokaždé když tvořím, jsou mojí inspirací. Je dobré mít celkový přehled o tom co je právě v grafické tvorbě v kurzu.

5.2 Koncept

Když jsem si upřesnila, jak bude má kniha vypadat, musela jsem se zamyslet nad tím, jak budu sdělovat své emoce. Vím, že jsem si zvolila těžké téma, ale myslím, že jsem si s ním poradila a vše dopadlo podle mých představ. V mé knize až tak nejde o to, jak bude vypadat, ale o to, jak na vás bude působit a zdali při listování budete cítit to, co bych cítila já. Každý jsme originál, a proto se určitě budeme v názorech lišit a je důležité brát mé dílo spíše jako výpověď mých pocitů a snahu o zaznamenání čtyř základních pocitů, které jsou pro mě nejbližší.

Už v mých předešlých autorských knihách šlo vždy o nastínění nějakého pocitu či emoce. Divák má poté o čem přemýšlet. Moc se mi líbí, když se o mé knize následně rozvine diskuze, protože každý to vidíme jinak, a proto je dobré si o tom veřejně promluvit, abych příště mohla

pokračovat s jinými materiály. V mých nynějších autorských knihách by se jistě také dalo dále pokračovat.

Jako první stěžejní bod byl výběr pocitů. Vybírala jsem nejprve více pocitů, ale nakonec nám došlo, že tolik času na tak velký projekt není a zvolili jsme 4 základní pocity, které rozeberu více dopodrobna. Nejblíže je mi štěstí, smutek odvaha a strach. Zvolila jsem cíleně dva pocity kladné a dva pocity negativní s tím, že každý pocit má k sobě svou druhou, opozitní stranu. Takže když jste šťastní, opozitním a protikladným pocitem je smutek a naopak. To samé si můžete zkusit s odvahou a strachem. Vybrala jsem si tyto čtyři pocity hlavně kvůli tomu, že mi připadají jako základní pocity a sama je velmi často prožívám.

Dalším důležitým bodem je grafická úprava a barevnost. Díky těmto aspektům budou knihy tvořit to, co si sama představuji. Proto jsem si nastudovala barvy. Zjistila jsem si jaká barva se hodí k určitým pocitům a zkusila je mezi sebou kombinovat v počítači. Odvaha je fialová a tyrkysová, smutek je černá, jak známe z pohřbů, strach je šedá nebo červená a na závěr štěstí, které je žluté a velice radostné. Pro bližší specifikaci a rozbor barev můžete navštívit kapitolu symbolika barev.

Mým projektem není pouze autorská kniha, ale budu tvořit i plakáty na toto téma. Budou to jakési propagační plakáty na mé autorské knížky. Tyto plakáty jsou jen doplňkovou formou a případně by se použily pro propagaci a jiné.

5.3 Proces tvorby autorské knihy

Nejdůležitější pro mě na začátku bylo, abych si dobře zvolila téma mé autorské knihy. Když už jsem měla jasno, začala jsem si hledat inspirační zdroje a zkoušela vymýšlet, jaký styl bude mít moje knížka. Rozhodla jsem se pro jednoduchost a minimalismus. Mám jej hodně ráda, ale není to jednoduché, i přesto, že když se vám to dobře povede, knihy pak vypadají jednoduše. Při rozhodování, které pocity vybrat jsem se zamýšlela hlavně nad tím, jaké pocity mám ráda nebo jsou mi hodně blízké a mám s nimi zkušenost. Zároveň to jsou pocity, které jsou známé pro všechny a jsou hodně časté. Zamýšlela jsem se i nad formátem a nad tím, jak budu knihu

prezentovat. Při tomto procesu jsem se rozhodla, že bych mohla udělat dvě knihy, které budou vyprávět určitý příběh, kde se ve středu protnou dva pocity a vytvoří nám zajímavou grafiku. Tím se nám otevře zajímavé téma o tom, co je vlastně mezi štěstím a smutkem a strachem a odvahou. Musí tam nastat něco, co určitý pocit vyvolá a postupně nás pohlcuje, než dojde k úplnému naplnění.

Poté jsem se zamýšlela nad pocity, které jsem měla graficky ztvárnit a snažila jsem se je nejjednodušším stylem vystihnout. Pocit štěstí se mi jeví jako něco krásného, bezproblémového a jasného, proto jsem ho tvořila jako barevný kruh, který je stínovaný na odlišně barevném pozadí. Používala jsem jasné barevné barvy jako jsou: žlutá, oranžová, růžová, přičemž jsem začala se světlejším odstínem žluté do pozadí a postupně jsem barvy zvýrazňovala, až se začaly pomalu ztmavovat, protože pocit štěstí už nebyl jen štěstím. Začalo se něco kazit a postupně se smůla a smutek navalovali na mou knihu. Ve středu, kde se střetávají oba pocity, si můžete všimnout, že pozadí je tvořeno barvou žlutou v kombinaci s černou a vzniká odstín khaki. Kruh se začíná uzavírat a také tmavne a ztrácí barvu. Kniha se stále zatemňuje a kruh přestává zářit. Smutek už je nakonec natolik velký, že pohltil všechno štěstí a naději.

Ve druhé knize jsem rozmýšlela hlavně nad tím, jak bude vypadat odvaha a chvíli mi to trvalo, proto nejprve začnu se strachem. Strach je pro mě cosi ostrého, bolestivého a velmi nepříjemného. Proto jsem zvolila jako objekt, který ho bude ztvárňovat kruh, který probodávají hroty. Objekt je stínovaný a tvoří ho tmavě šedá a červená barva. Pozadí je ze začátku šedé, a když se strach začíná zmenšovat, můžete si všimnout, že se jeho odstín proměňuje nejprve na fialovou a posléze na modrou až světle modrou barvu. Objekt strachu se pohybuje a snaží se ukrýt před odvahou. Odvaha se ukáže v polovině knihy jako zářící objekt, který je zprvu světle modrý. Je vytvořen pomocí kruhového nástroje a je vystínovaný ze středu kruhu. Poté co zastraší strach se postupně mění pozadí a objekt odvahy se zvětšuje a mění svou barvu na fialovou. Nakonec nám vyroste a usadí se na stabilním středu stránky.

Všechny tyto objekty jsem tvořila v programu Adobe Photoshop. Po zkonzultování a ustálení návrhů jsem se rozhodla nad rozměrem a nad vazbou knížek. Rozměr knihy je 15 cm na 21,5 cm. Pro lepší přehled jsem si zmenšeně vytiskla všechny stránky s grafikami na obyčejný papír

a některé stránky v reálné velikosti. Tímto způsobem jsem zjistila, jak k sobě grafiky pasují a jestli je všechno v pořádku. Jelikož si budu knihu nechávat svázat u knihaře, aby bylo vše perfektně provedené, vyrobila jsem si z menších náhledů malé makety, na kterých budu vysvětlovat, jak chci, aby mé knihy vypadaly. Makety jsem slepovala za pomoci oboustranné lepicí pásky. Jako poslední jsem tedy řešila vazbu knih a celkovou formu, jak budou knížky vypadat. Nakonec jsem se rozhodla pro tvrdou obálku z kartonu, která bude polepena bílým potištěným papírem, na kterém budou miniaturky objektů, které posléze naleznete v knize. Vše jsem odborně zkonzultovala s panem knihařem. Dotvářela jsem titul, patitul a konečné údaje na posledních stránkách knihy. Jako titul jsem zvolila jednoduché schéma objektů, o které v dané knížce půjde stejně jako na obálce knihy. Jako patitul jsem zvolila minimalistický text: POCITY #strach a odvaha, POCITY #štěstí a smutek. Písmo nese název Courier New a je to patkové, velmi jemné písmo, které se hodí k minimalistické knize jako je ta moje. Hashtag je zde uvedený z důvodu, že když budu chtít na sociálních sítích sdělit něco navíc, můžete je tímto způsobem vyhledat. Na konci knih nesmí chybět tiráž se jménem autora a místem kde byly knihy vyrobeny.

Další moje návštěva směřovala do tiskárny. Potřebovala jsem totiž zjistit, jaké papíry budu moci použít pro konečný tisk. Za tiskárnu jsem si zvolila Central copy, protože jsem zde tiskla všechny dokončovací práce do školy a jsem s jejich službami spokojená. Papír jsem chtěla matnější a středně tvrdý. Nabídly mi dvě gramáže papíru (190 a 250 g/m²) a vybrala jsem si 250g/m². Vytiskla jsem si na něj zkušební stránky které jsou nejsvětlejší a nejtmavší z celé knížky, abych viděla, jestli je ještě potřeba něco poupravit v počítači. Jelikož vše dopadlo podle představ, po konzultaci s vedoucím práce jsem šla dotisknout zbylé stránky knížek a zadala práci u knihaře. Sama jsem si knihu slepila a knihař mi vyrobil obálku z tvrdého kartonu a slepil vše dohromady.

5.4 Plakáty

Plakáty jsem tvořila z důvodu propagace své knihy. Je to jakýsi doplněk ke knize. Chtěla jsem alespoň pár grafik vytisknout ve velkém rozměru. Pro jejich vznik musela v první řadě

vzniknout kniha a grafika uvnitř. Následně jsem vybrala nejpovedenější stránky a nechala je vytisknout jako plakát. Na každý jsem vložila text, aby bylo znatelné, o jaký pocit se jedná.

Závěr

V bakalářské práci jsem se zabývala tvorbou autorských knih na téma pocity. Díky zkoumání psychologie pocitů jsem se dozvěděla spoustu zajímavých informací a snažila jsem se je sdělit skrze autorské knihy. I přes své obavy se mi podařilo celé knihy dotvořit v minimalistickém stylu a vyzkoušet si něco nového. Zároveň jsem si zdokonalila znalosti v oblasti historie knihy a autorské knihy a našla jsem mnoho zajímavých umělců, kteří se zabývají autorskou knihou.

Určitě by bylo zajímavé v mém projektu pokračovat a dále rozebírat nové pocity. Mohla by vzniknout celá série grafik a autorských knih. Jsem přesvědčena o tom, že pokud by tyto knihy tvořilo více studentů, každý by vytvořil zcela netradiční a originální dílo, protože každý máme jinou představu o štěstí, smutku, odvaze a strachu. Toto téma je převážně subjektivní, a proto jsem vám otevřela své nitro. Doufám, že budete shovívaví a budete akceptovat mé názory. Zároveň budu i já ráda, za vaše názory. Moc děkuji za novou zkušenost a jsem ráda za příležitost pracovat na tomto projektu.

Seznam použité literatury

1. AMBROSE, Gavin; HARRIS, Paul. *Grafický design: formát*. Brno: Computer Press, 2011. 175 s. Základy designu. ISBN 978-80-251-2966-1.
2. BOHATCOVÁ, Mirjam a kolektiv. *Česká kniha v proměnách staletí*. Praha: Panorama, 1990, 622 s.
3. BROŽEK, Jaroslav. *Úvod do výtvarné teorie barvy*. Skripta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2009, 41 s. ISBN: 978-80-7414-129-4
4. HASHIMOTO, Alan. *Velká kniha digitální grafiky a designu*. Brno: Computer Press, 2010. 384 s. ISBN 978-80-251-2166-5.
5. KESNER, Ladislav. *Miloš Šejn – Býti krajinou*. Arbor vitae, 2010. ISBN: 978-80-87164-31-0
6. KREJČA, Aleš. *Grafické techniky*. Praha: Aventinum, 1994. 205 s.
7. NAKONEČNÝ, Milan, *Základy psychologie*, Praha: Academia, 1998. ISBN: 80-200-0689-3.
8. PECINA, Martin. *Knihy a typografie*. 2. vyd., rozš. Brno: Host, 2012. 312 s. ISBN 978-80-7294-813-0.
9. RENOTIÉRE, Gina. *listování. moderní knižní kultura ve sbírkách muzea umění olomouc*. Autorská kniha. Olomouc: Muzeum umění Olomouc, 2009, 127 s.

Seznam internetových zdrojů

1. *Český rozhlas Vltava*, Výstava autorské knihy, 2012. [online]. [cit. 5.3.2017]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/vltava/recveci/_zprava/jak-vypada-autorska-kniha-a-co-znamenacalico--1058031
2. *Wikipedia*, online encyklopedie, Štěstí, 2016. [online]. [cit. 14.3.2017]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/štěstí>
3. *Wikipedia*, online encyklopedie, Smutek, 2016. [online]. [cit. 15.3.2017] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/smutek>
4. *Wikipedia*, online encyklopedie, Statečnost, 2016. [online]. [cit. 15.3.2017] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Statečnost>
5. *Wikipedia*, online encyklopedie, Strach, 2015. [online]. [cit. 15.3.2017] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Strach>
6. *Muzeum umění Olomouc*, sbírky knih, 2016. [online]. [cit. 15.4.2017] Dostupné z: <http://www.muo.cz/sbirky/knihy--41/>
7. *Estetická výchova*, kniha jako užité umění, 2013. [online]. [cit. 14.2.2017] Dostupné z: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.estetickavychova.cz/2013/08/17/kniha-jako-uzite-umeni-teoreticka-vychodiska-pro-lekci-3/&gws_rd=cr&ei=cjnjWObuEYPL6ATfhbzwdg
8. *Muzeum umění Olomouc*, sbírky knih, Karel Teige, 2016. [online]. [cit. 2.4.2017] Dostupné z: <http://www.muo.cz/sbirky/knihy--41/karel-teige--296/>
9. *Wikipedia*, online encyklopedie, Karel Teige, 2017. [online]. [cit. 3.3.2017] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_Teige
10. *Wikipedia*, online encyklopedie, Dalibor Chatrný, 2017. [online]. [cit. 10.4.2017] Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Dalibor_Chatrn%C3%BD
11. *Artlist*, Jiří Hynek Kocman, 2015. [online]. [cit. 2.4.2017] Dostupné z: <http://www.artlist.cz/jiri-hynek-kocman-108641/>

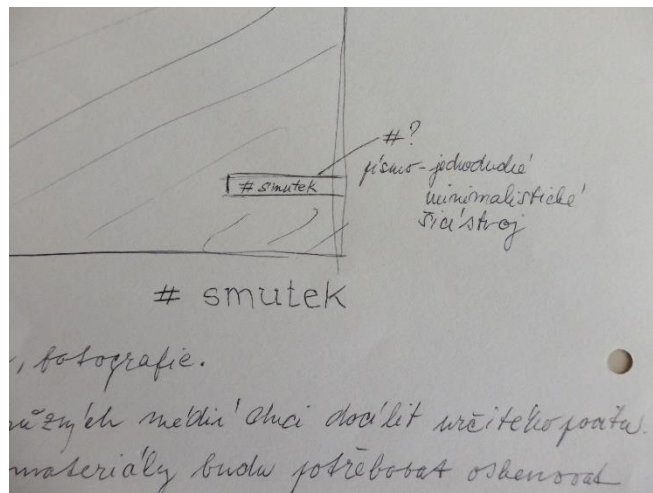
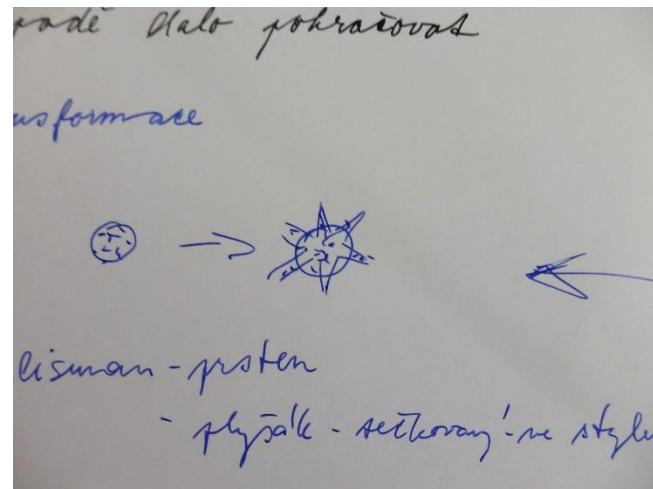
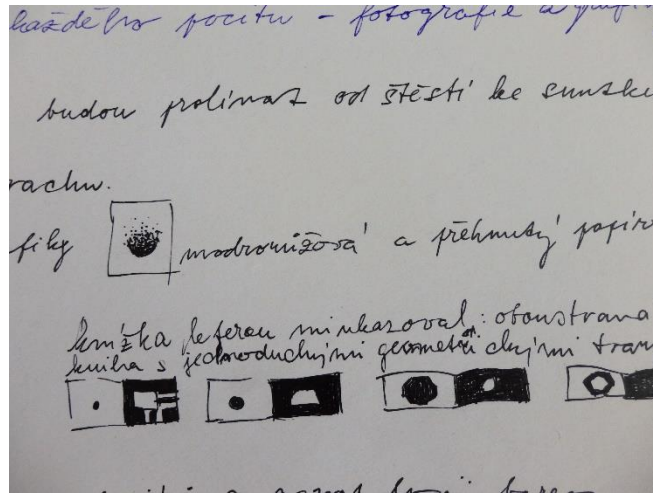
Seznam obrázků

1. *Obr. č. 1*: Tisková brožura *RED* pro Levis
2. *Obr. č. 2*: Autorská kniha – *Krajina papíru*, Julie Kačerovská
3. *Obr. č. 3*: Autorská kniha – *Kniha dokumentů*, Milan Knižák
4. *Obr. č. 4*: Autorská kniha – *From Tea to Blue*, Jiří Hynek Kocman
5. *Obr. č. 5*: Autorská kniha – *Books of One cup of Tea*, Jiří Hynek Kocman
6. *Obr. č. 6*: Autorská kniha – *Chromatographic Books*, Jiří Hynek Kocman
7. *Obr. č. 7*: Plakát z projektu *Ten*
8. *Obr. č. 8*: Inspirační zdroj
9. *Obr. č. 9*: Miklós Szuts diary

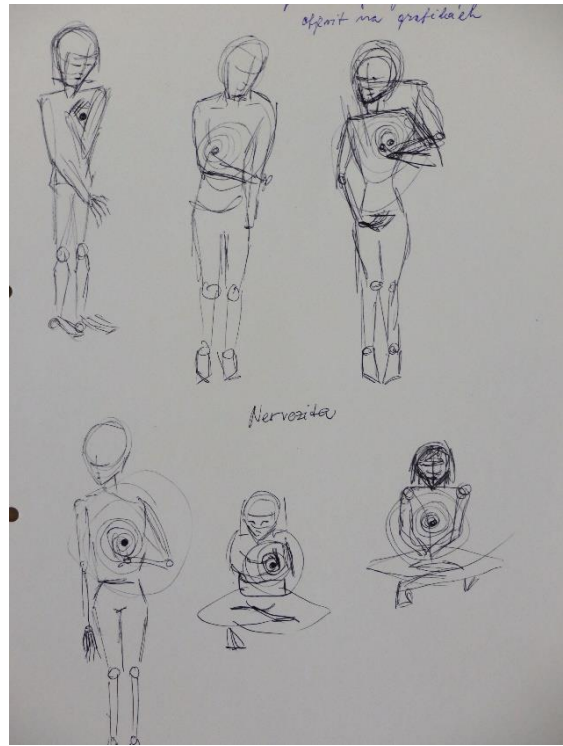
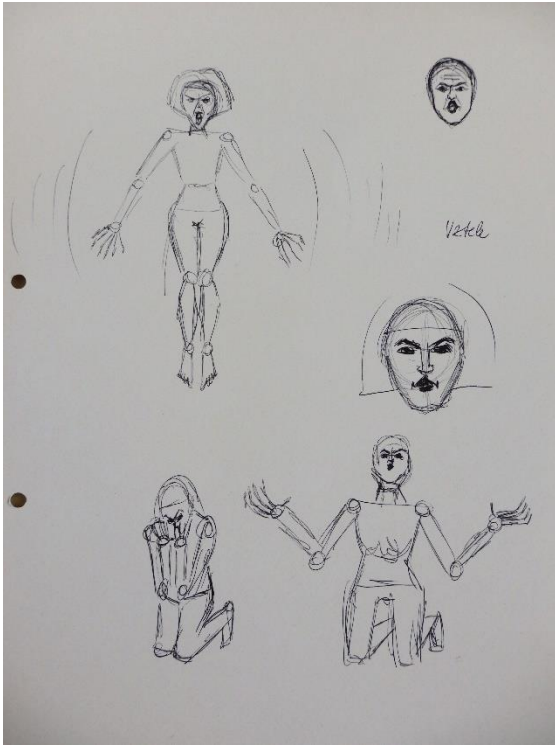
Seznam příloh

1. Příloha A: Fotografie mapující nejdůležitější skicy
2. Příloha B: Fotografie zaznamenávající postup práce
3. Příloha C: Fotodokumentace knih

Příloha A: Fotografie mapující nejdůležitější skicy

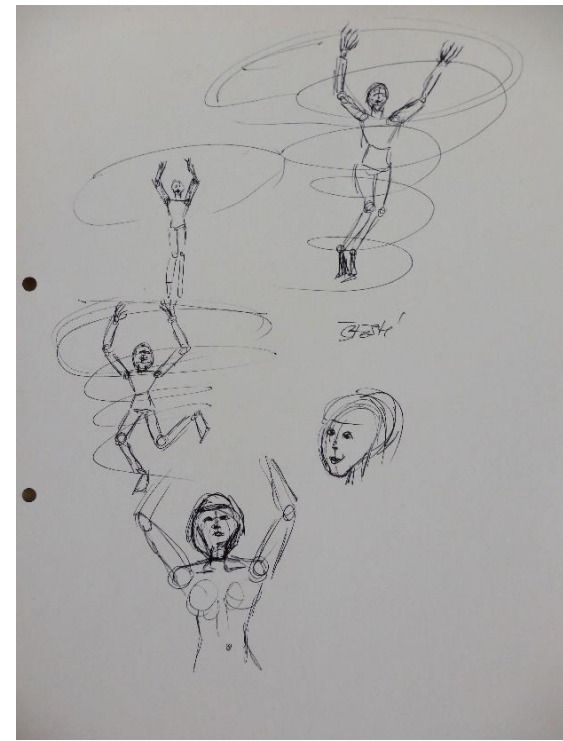

KONZULTACE:

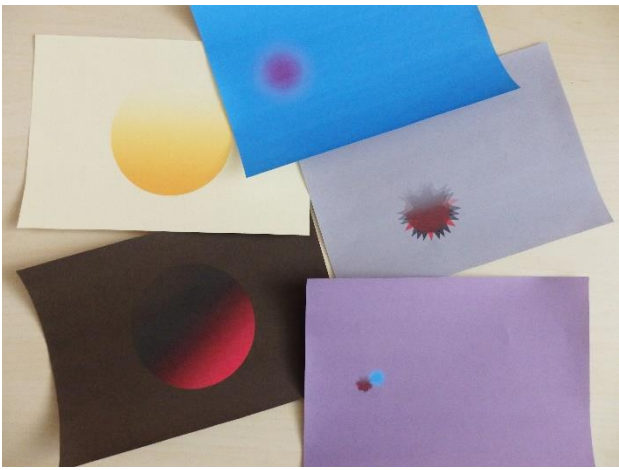
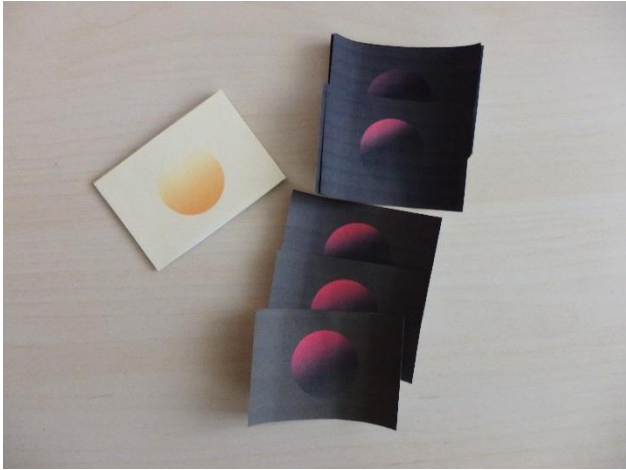
- Formát P&T a3 rukovna
- Balát v psychologii
- vybrat si asi je m 4 pozity a ty nice rocca
- indikat nárj jda pozitory / prútku
- prímýlet mod tím je skli rocit videt

2 prasm:

- jal byt zalomponovala Louk do-projektu
- fotografie, rolna' grafika, mychla' kresba
- knihy a psychologii
- samostatne' plachty pro prúvalden' lokality

Příloha B: Fotografie zaznamenávající postup práce

Příloha C: Fotodokumentace knih

